

יורם צביאלי, עמי מדואל, רפי דיין - מו"פ ערבה.

אודי כפרי - מושב חצבה.

תקציר

תולעריית, הומוס תולעים, הינו זבל אורגני אשר עבר עליו תהליך של קומפוסטציה ואח"כ פירוק מישני במערכת העיכול של התולעת הקליפורנית האדומה (*Lombricus rebus*).

עיבוד זה מקנה לו זמינות גבוהה של מיקרו ומיקרו-אלמנטים, פזורה חידקית וחומצות הומיות ופולביות המתפרקות לאורך זמן לצורות זמינות לצמח.

תהליך חיטוי הקרקע במתיל ברומיד משמיד את מרבית הפלורה החידקית והפיטרייתית בקרקע. הומוס תולעים הניתן ליישום לאחר החיטוי, עשוי למלא את הריק הזמני הנוצר בה עקב החיטוי, להעשיר את הקרקע בפלורה חיובית מבחינת הצומח ולמנוע או להקטין את האילוח החוזר בגורמי מחלות לאחר החיטוי.

בתצפיות מוקדמות בחלקות עגבניה ואבטיח בהן יושמה תולעריית, נצפתה התפתחות וגטיבית מהירה ויפה יותר של הצמחים והתקבל הרושם כי היתה עליה בכמות היבול ואיכותו.

גידול העגבניות בכיכר סדום סובל בשנים האחרונה בצורה קשה ממחלות קרקע כשהטיפול המקובל הינו חיטוי במתיל ברומיד לפני הגידול.

במטרה לבדוק האם יש בשימוש בתולעריית יתרונות בתנאי כיכר סדום להגדלת היבול ולהקטנת נגיעות במחלות, נשתלה בסתיו 88 חלקת תצפית בתחנת הנסיונות בעין-תמר.

היבול הכללי בטיפול המשולב היה כ - 7.2 טון/דונם, מתוכם 70.5% סוג "10".

שיעור התוספת ליבול בטיפול זה היה כ - 10% מבקורת כשהתוספת כולה התבטאה בסוג "10".

היבול ומרכיביו בטיפול התולעריית במשתלה היה דומה לאלו בבקורת:

כ-6.5 טון/דונם מתוכם כ- 69.5% סוג "10".

משקל הפרי הממוצע היה 160 גר' בכל הטיפולים.

חלקת התצפית סבלה מנגיעות כללית בקראון-רוט בשיעור של 30% ללא הבדל

בין הטיפולים, עובדה אשר גרמה ליבול כללי נמוך בניסוי זה.